

Глава 1
БІЛОЦЕРКІВСЬКІ. ГОСТОМЕЛЬ

ПОЧАТОК КІНЦЯ

Це був лише сон — електричні імпульси з глибин підсвідомості, згусток інформації з космосу, омана, яку хотілося відігнати, як докучливу муху. Потім прокинутися, влізти у м'який халат і заварити пахку каву в горнятку з портретом Таїси — вона вчора подарувала на честь двадцять п'ятої річниці їхнього весілля.

Проте ні... Два леви з кошлатими гривами билися на смерть під кривавим дощем. Із пащі одного лева валила піна. Він припадав на лапу, розтерзану до кістки. Другий, більший, атакував суперника, хапаючи його за худий ребристий бік. Звірі впиналися один одному в загривки, дерли на шматки шкіру й ревли.

Дощ зрошував кривавими краплями поле бою, припускав, набирив сили, допоки не перетворився на багрянний потік.

Несподівано вщух. Повержений лев, більший за розміром, застиг, підставляючи небу пошматоване черево. А переможець — поранений, але живий, важко дихаючи й харкаючи кров'ю, дивився за обрій, де ранкове сонце починало свій щоденний забіг.

Вухо Богдана вловило сторонній звук. Хтось гатив у металеву хвіртку.

— Богдане, Таїсо, прокиньтесь! Відчиніть аптеку! — почулося з вулиці.

Не сон.

Першим подав голос Ведмежик: спочатку він обережно дзявкнув, а потім, остаточно прокинувшись, зайшовся відчайдушним гавкотом.

Богдан тихо, щоб не потривожити дружину, спустив ноги на підлогу і спробував намацати капці. Спросоння не міг розібрати, що за вікном: глибока ніч чи світанок. «Стукайте хоч до другого прищестя! Мене розбуркали, пса розохотили...» Четвер був єдиним днем, коли кур'єрська служба не доставляла коробки з ліками, тож можна поспати зайву годинку. Один вихідний — і той собаці під хвіст! Виповзати з тепла й затишку подружньої спальні в колючий холод лютого зовсім не хотілося. Золоте світло нічника, цокання старовинного годинника, безтурботне сопіння дружини під боком уколисували.

Заворушилася Таїса. Сполоханий кіт пискнув і зник під ліжком.

— Що сталося? — сонно пробурмотіла вона. — Знову комусь погано?

Відтоді, як Таїса відкрила сімейну аптеку на першому поверсі їхнього будинку, про спокій можна було забути: то розтривожене серце сусіда, то мігрень чиеїсь тещі, то зуби крикливого дитинчати раз по раз будили їх серед ночі. Таїса і в зимову хуртовину, і в літню спеку взувала на босі ноги човганці, загорталася в халат і спускалася вниз — співчувати, радити, відпускати ліки.

«6:02» — висвічувало табло електронного будильника, що блимав на тумбочці між пляшкою червоного сухого, відкоркованою напередодні, та двома келихами з найтоншого скла.

Богдан закутався в плед, зойкнув, боляче вдарившись мізинцем об стілець, підійшов до вікна й відсунув порт'єру. Він точно знав: якщо стати навшпиньки та притулитися до скла, можна розгледіти того, хто чергував біля хвіртки. Та як не силкувався Богдан, як не вдивлявся у світанковий морок, розгадати, чий обрис мелькотіли під аптекою, так і не зумів.

Тим часом ніч перетворювалася на ранок, посипаючи досвітнім туманом, щільним і білястим, наче вата, дахи будинків і гострі верхівки туй. Боковим зором Богдан вихопив дивне вогняне сяйво за містечком, ніби там вирувала пожежа, поглинаючи язиками полум'я вікові сосни Бучанського парку — улюбленого місця відпочинку Білоцерківських.

Діти! Неприємно кольнуло в серці погане передчуття... Воно ніколи не підводило, завжди прокидалося вчасно й гострозубим щуром гризло, терзало, кусало, попереджаючи про таємну небезпеку... Богдан беззастережно вірив цьому вродженому чуттю, що, випереджаючи здоровий глузд і залізобетонну логіку, наперед починало подавати сигнали лиха.

Здавалося, все було як завжди, тільки заграва на околиці Гостомеля не давала спокою.

Муся спала в сусідній кімнаті після довгих нічних розмов із однокласником. Богдан знав про несміливий підлітковий роман доньки й навіть намагався вдавати, що незадоволений. Він переконував її, що були справи важливіші — зрештою, вступ до інституту цього літа! Але Таїса стримувала запал чоловіка, нагадуючи, що вони в такому ж віці потайки від батьків їздили до Криму — «дикунами». Аж на цілий місяць!

Свят, як навмисне, удома не ночував. Учора він вирвався з приятелями на велосипедах до Бучі. Нещодавно потеплішало, і ніздрюваті крижані брили, що височіли на узбіччях доріг, потекли струмками, оголили велосипедні доріжки.

Де це бачено, щоб відкривати велосезон наприкінці лютого? Але хлопчаки щиро раділи відлизі — після школи вскакували в сідла і мчали околицями, бездоріжжям і калюжами, здіймаючи в повітря бризки води. Тим більше, Свят отримав на Новий рік омріяний подарунок — фетбайк, велосипед із товстезними покришками. Тепер йому кортіло об'їздити сталеного коника!

Не хотів Богдан відпускати сина в Бучу. Але той наполягав, не здавався. Справді, що могло статися з підлітками, коли вони, збившись у зграю очманілих горобців, мчали мальовничою дорогою до сусіднього містечка? І хіба це відстань? Лише десять хвилин їзди вздовж крайки хвойного лісу, особливо запашного в час танення снігів. Бучанський парк — справджена мрія юних скейтерів, ролерів і велосипедистів! Зазвичай дівчора ганяла треками до перших сутінків, а потім поверталася додому в Гостомель. Цього разу хлопчаки забарилися, і Свят залишився на ніч у бучанської родички, тітки Наталки. Так наче безпечніше.

Була ще третя — старшенька.

Руда.

Для брата й сестри — Руда шельма, а для батьків — просто Іванка. Уся в прадіда — в нього теж чуприна й борода, кудлаті, як овече руно, до глибокої старості відливали міддю. Від прадіда перейшло в спадок і ластовиння, що розквітало на кирпатій мармизі навесні. Уже майже доросла, занадто самостійна... Ще семирічною вона викидала такі фортелі, що ставало зрозуміло: нічого путнього із цієї бешкетниці буланої масті не вийде.

Згадуючи Іванку, Богдан неодмінно всміхався. Він пам'ятав її першокласницею з дрібними кучериками, що вибивалися з тугих косичок. Після уроків вона вискакувала на шкільний

ганок із бойовим кличем, чим до смерті лякала сором'язливих подруг, закидала ранець на дуб, хвацько свистіла і мчала навви-передки зі старшаками в бік лісу...

Влаштувати б їй добрячого прочухана за те, що накоїла! Втекла з дому, розсварилася з матір'ю! Утім, попри негаразди, Іванка залишалася їхньою улюбленицею, норавливим мустангом, дітям неминущого бунту. Але про це пізніше...

Нарешті вогнистий світоч позначився на горизонті й осяяв вулицю біля аптеки. Богдан одразу помітив, що внизу юрмилися люди: заспані й стривожені. Вони завзято розмахували руками, сперечалися, про щось голосно перемовлялися. Товсте скло віконної рами й завивання вітру в димарі не давали Богданові розчути ані слова. Осторонь пританцьовували від холоду дві молодичі, загорнуті в ковдри. Хутряні укривала вони нап'яли одразу на білі нічні сорочки, подоли яких безжально рвав вітер. Кусючі сироти здогадок вкрили загривок. Він зрозумів, що все ж таки змусило жінок прибігти до аптеки невбраними. Старезний дідок у куфайці почав завзято гамселити у ворота. Спочатку зсохлими кулачками, потім — носками черевиків, а після цього — і кривим ціпком. Ведмежик, розгубивши залишки собачої ввічливості, почав люто кидатися на стінки вольєра, зриватися з ланцюга, гавкати до хрипоті й ляскати зубами.

Богдан сахнувся від шибки, озирнувся й подивився на дружину. Таїса, напружена, наче тятива перед пуском стріли, сиділа на ліжку. У її світлих очах танцювали відблиски заграви.

— Прокиньтесь! Війна! — почулося з вулиці. — Таїсо, потрібні ліки!

У напівтемряві передпокою Таїса тремтячими руками натягнула куртку на піжаму, за звичкою нафарбувала губи, торкнулася гребінця — ніхто з них так і не здогадався ввімкнути верхнє світло, а тьмянний вогник нічника ледве підсвічував вхідні двері.

З вулиці долинав тупіт. Хтось голосно запитував у випадкових перехожих, чи можна зняти готівку в банкоматі. Пронизливо каркали ворони, розбурхані метушнею й галасом. Здалеку, пробуджуючи сонний Гостомель, наближалось виття сирен. Спочатку жалібне, невиразне, ніби плач немовляти. А далі — насичене, густе, як розпечена лава, що текла вулицями, ховаючи під собою все живе.

Сирена заревла на повну потужність, дійшла до піку відчаю й обірвалася на найвищій ноті, залишивши над дахами будинків і соснами дзвінку тишу, ще моторошнішу, ніж вона сама.

У домі Таїси та Богдана Білоцерківських, зазвичай гамірному, сповненому дитячого сміху й голосів гостей, уперше за останні роки запанувала похмура безмовність.

Богдан метушився, намагаючись додзвонитися Святу. Син був поза зоною досяжності — трафаретний жіночий голос невтомно твердив: «Абонент тимчасово недоступний». Іванка також не відповідала. Богдан безуспішно набирав її номер — скупі гудки відлунням перегукувалися з моліннями дружини. Старша донька часто переводила телефон у беззвучний режим і могла годинами не брати слухавки, за що часом отримувала від батьків прочухана.

Таїса топталася біля виходу, склавши руки в молитовному жесті.

— Невже це відбувається з нами? Може, помилка? Чи навчання? — голосила вона, поки Богдан намагався відшукати рукав дублянки. — У них був мільйон можливостей. Чому саме зараз?

З вулиці лунав ритмічний стукіт у хвіртку й невтомний гавкіт Ведмежика.

— Давай заберемо дітей і поїдемо звідси! — Таїса зазирнула чоловікові в очі, хоча наперед знала відповідь.

— Куди? Це наша земля. Ні. До того ж біля аптеки чекають люди. Як їх кинути? — Богдан пригорнув Таїсу до себе. — Побачиш, усе владнається: погримлять зброєю і заспокояться.

Час сповільнився. Богдан і Таїса завмерли на порозі, боячись визирнути назовні, ніби там розверзлася безодня, готова проковтнути їх за мить. Ступиш крок за поріг — і від тебе нічого не залишиться. Так і стояли, притулившись спинами до стіни і слухаючи квапливе бухання сердець.

Удалині прогримів вибух — очевидне й незаперечне підтвердження катастрофи, що наближалася. Реальність застигла, запанувала тиша, готова будь-якої миті спалахнути зойками постраждалих, завиваннями швидких і пожежних машин. Тільки зеленкуваті цифри наручного годинника мерехтіли, бадьоро підморгували — «6:20».

Таїса не витримала, затулила рота долонями, хотіла стримати виск, що розривав її зсередини.

З другого поверху, крокуючи через сходинку, злетіла налякана Муся. Її щокі збуджено блищали, на обличчі застигла маска здивування. Помітивши батьків, вона полегшено зітхнула і притиснулася до матері.

«Вж-ж-ж-ж-б-а-а-а-ах» — ще один, потужніший вибух прошив яскравим спалахом небо. Згас вогник нічника, захлинувся в кухні буркотливий холодильник, сипонув іскрами ліхтар

на розі двох вулиць. Таїса прикрила голову доньки і прошепотіла:

— Що це?

— Ракети, — тихо озвався Богдан. — Б'ють по військовому містечку. Їм потрібен аеропорт «Антонов».

На порозі розділилися. Богдан стрибнув у новеньку спортивну «тойоту» (ох як довго він про неї мріяв, як дбайливо щоранку полірував хусткою глянцеві боки фірмового кольору «rosso corsa» — червоного гоночного) і, не розбираючи дороги, помчав до Бучі по сина. Таїса в супроводі приголомшеної, ще теплої від сну Мусі поспішила відчинити аптеку. Тільки раз обернулася, щоб перехрестити машину, яка виїжджала з двору.

Вулиці Гостомеля до восьмої ранку вже вирували повноводною рікою. Люди брали в облогу кіоски, торговельні павільйони і крамниці, скуповуючи провізію про запас. Ті, хто вирішив залишитися в рідних стінах, змітали з прилавоків усе, що могло стати в пригоді: їжу, напої, свічки, мотузки, каністри, ліхтарі, пальники та інший корисний крам. Уздовж цегляної стіни ринку тягнулися городяни з торбами. Вони перелякано притискалися до огорожі, тільки-но гуркіт, що повільно підбирався до центру з боку аеропорту, ставав гучнішим.

Свято-Покровською вулицею повзла низка машин. Вони тримали курс на захід, подалі від столиці. Містечко найближчими днями могло стати епіцентром воєнних дій. Нав'ючені автомобілі — зі старими й немовлятами, папугами в клітках і стриженими болонками, наспіх зібраними валізами, візочками й баулами всередині — нестямно сигналізували. До війни такі колони викликали легку заздрість і присмак солоного моря на губах: гостомельці щоліта великими компаніями виїжджали на тепле Азовське узбережжя або до гостинної Одеси —